

24.3.9

23a → 24b (משנה טו)

1. ארבעים יבנו לא יסיף פן יסיף להכתו על אלה מפה רבה ונקלה אחיד לעיניו: דברים כה, ג
 2. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונקרתו הנפשות העשות מקרב עמו: ויקרא יח:ט
 3. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה': ויקרא יח:ה
 4. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב:ג
 5. ה' הפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: ישעיה מב:א
 6. קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכוזמנם בכל שנה ושנה: אסתר ט:כו
 7. והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה'! רות ב:ד
 8. וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך עבור החיל: שופטים ו:ב
 9. הביאו את כל הפעשור אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחונני נא בזאת אומר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די: מלאכי ג:י
 10. וזכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתייה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה: בראשית לח:כו
 11. הנני ענו בי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי ומיד מי לקחתי כפר ואעלים עיני בו ואשיב לכם: ש"א יב:ג
 12. ויען המלך ויאמר תנו לה את הילוד החי והמת לא תמיתהו היא אמו: מ"א ג:כו
 13. ישראל נושע בה' תשועת עולמים לא תבשו ולא תכלמו עד עולמי עד: ישעיה מח:יז
 14. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: דברים לג:ד
 15. מזמור לדוד ה' מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו: לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו: נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' כבוד נשבע להרע ולא ימר: כספו לא נתן בנשף ושחד על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם: תהלים טו
 16. והי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים: בראשית יז:א
 17. אולי ומשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה: בראשית כז:ב
 18. אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: ויקרא יח:כד
 19. הלך צדקות ודבר מישרים מאס בבצע מעשקות נער כפיו מתמד בשחד אטם אזנו משמע דמים ועצם עיניו מראות ברע: ישעיה לג:טו
 20. כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עלי: בראשית יח:ט
 21. הוא מרומים ישפן מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים: ישעיה לג:טו
 22. הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך: מיכה ו:ח
 23. כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות: ישעיה נא:א
 24. כי כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחייו: עמוס ה:ד
 25. הנה עפלה לא ישרה נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה: חבקוק ב:ד
 26. וישפן ישראל בטח בך עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו: טל: דברים לג:כח
 27. ואמר אדני ה' חדל נא מי יקום יעקב כי קטן הוא: עמוס ז:ה
 28. נחם ה' על זאת לא תהיה אמה ה': עמוס ז:ג
 29. ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש: דברים כח:טח
 30. כה אמר ה' מצא חן במדבר עם שרדי חרב הלוך להרגיעו ישראל: ירמיה לא:א
 31. נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחסאה ונקה לא ינקה עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: שמות לד:ז
 32. הן כל הנפשות לי הנה כנפשי האב וכנפשי הבן לי הנה הנפש החסאת היא תמות: יחזקאל יח:ד
 33. ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם: ויקרא כו:לח
 34. והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשר והנחמים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם: ישעיה כז:ג
 35. תעיתי קשה אבד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי: תהלים קיטקעו
 36. ובנסע המשפן יורידו אתו הלויים ובחנת המשפן יקימו אתו הלויים והזר הקרב ימות: במדבר א:גא
 37. ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכלה ואת זכריהו בן ברכיהו: ישעיה ח:ג
 38. לכן בגולכם ציון שדה תחרש וירושלם עיין תהיה והר הבית לבמות יעה: מיכה ג:ב
 39. כה אמר ה' צבאות עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרב ימים: ורחבות העיר ימלאו זקדים וילדות משחקים ברחבתיה: זכריה ח:ד-ה

- I טו assessment of impact of מכות and reward for restraint from violating law
- a רחב"ג – once a מחוייב כרת gets מכות, he's exempt from כרת as per v. 1
 - i ר' יוחנן (אין הלכה כרחב"ג)
 - 1 support: מגילה פ"א – only difference between שבת/יוה"כ is whether punished by man (שבת) or God (יוה"כ)
 - (a) explanation: if we accept רחב"ג, then יוה"כ is also כרת בידי אדם
 - (b) block (ר"ג): that משנה may follow יצחק ר' (above) who, contra ר"ע ור"י, doesn't allow for מכות for כרת
 - (c) block (ר' אשי): the main punishment is שמים בידי שמים, even if מכות are administered as a "backup" measure
 - ii רחב"ג follows הלכה דב
 - 1 challenge (ר' יוסף): how does anyone know whether ה' forgives his כרת once he gets מכות
 - (a) block (אביי): 3 things (according to ריב"ל) earthly ב"ד decreed & heavenly ב"ד affirmed – how do we know?
 - (i) answer (for both): we rely on פסוקים and our interpretation of same
 - (ii) note: 3 decrees listed by ריב"ל:
 - 1. מקרא מגילה. per v. 6
 - 2. greeting each other בשם ה' per vv. 7-8 (v. 8 substantiates that v. 7 wasn't just יבועז's initiative)
 - 3. bringing מעשר to ירושלים per v. 9 – per יעזרא's decree that לויים share מעשר with כהנים
 - a. tangent: homiletic interpretation of end of v. 9

- iii *and*: if one violation costs one his soul, how much more so one מצוה will gain him his soul
- b ד"ש: it is seen from its own context – as per vv. 2-3 → if one sits and doesn't violate – is rewarded as if he fulfilled מצוה
- c ד"ש בר רבי: if blood, which a person naturally abhors, yet its avoidance carries a reward (v. 4)
- i *then*: גזל and עריות, which a person naturally desires, carry a great multi-generational reward for avoidance
- d ד' חנניא בן עקשיא: ה' wanted to give us great merit, so he gave us many מצווה as per v. 5
- II Series of Aggadic excurses
- a בתי דין שכינה's appearance in various
- i שם: when יהודה recognized that תמר was pregnant with his child (v. 10)
- ii שמואל: when "everyone" admitted that שמואל hadn't abused his position (v. 11)
- iii שלמה: when he correctly identified the mother of the live infant (v. 12)
- 1 *challenge*: each of these may have been realized without divine intervention
- 2 *answer*: indeed – we have a tradition about שכינה's presence in these בתי דין
- b the canonical enumeration of מצוות:
- i 613 (אנכי, לא יהיה לך) = 613 (תורה=611+2) – based on v. 13 – ד' שמלאי 613 (365+248)
- 1 דוד: compacted them into 11 (טהלים טו – v. 14)
- (a) *explanations*: via various anecdotes and verses 15-18
- 2 ישעיה: compacted them into 6 (v. 19)
- (a) *explanations*: via various anecdotes and verses 20-21
- 3 מיכה: compacted them into 3 (v. 22)
- 4 ישעיה: compacted them into 2 (v. 23)
- 5 עמוס: compacted them into 1 (v. 24)
- (a) *challenge*: perhaps דרשוני is a reference to all of תורה
- 6 צדיק באמונתו יחיה – חבקיב: compacted them into one principle – (v. 25)
- ii נביאים משה overturned by later ד' יוסי בר חנינא
- 1 solitude: v. 26 – overturned by עמוס (vv. 27-28)
- 2 wandering: v. 29 – overturned by ירמיה (v. 30)
- 3 intergenerational guilt: v. 31 – overturned by יחזקאל (v. 32)
- 4 irrevocability of exile: v. 33 (either half) – overturned by ישעיה (v. 34 - or by v. 35)
- iii ד' עקיבא: words of consolation
- 1 ד"ע, ראב"ע, ר"ג ור' יהושע: hearing tumult of Rome
- (a) *colleagues*: wept, as מקדש lay in ruin while Rome celebrated
- (b) ד"ע: laughed – if God allows the violators to rejoice, how much more so those who are loyal to Him
- 2 ascent to גרושלים (vv. 36-39)
- (a) *story*: they saw fox run out of בית קדש הקדשים
- (b) *colleagues*: wept – as per v. 36
- (c) ד"ע: laughed, as per v. 37; realization of v. 38 confirmed inevitability of v. 39

עקיבא נחמתנו עקיבא נחמתנו

הזרן עלק מסכת מכות והזרק עלן
תם ונלסם לבה סבורא עולם
יהי רצון מלפניך יא"א לייבנה בית המקדש במהרה בימנו וכן חלקנו בתורתך